

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 405/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 lipca 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Roman Skrzypek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Alicja Podczaska SSA Ewa Madera
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **17 lipca 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **S. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **14 lutego 2013 r.** sygn. akt **III U 978/11**

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 405/13

UZASADNIENIE

wyroku z 17 lipca 2013 r.

Decyzją z 27.07.2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił S. K. prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych. Jako podstawę decyzji podano ustawę

z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) i ustawę z dnia 29.05.1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji podano, że komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia(...)orzekła, że wnioskodawca jest trwale całkowicie niezdolny do pracy z ogólnego stanu zdrowia lecz owa niezdolność nie pozostaje w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych. Ponadto organ rentowy podkreślił, że nadal będzie wypłacana renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z pobytem w więzieniu i prześladowaniami politycznymi w zbiegu z emeryturą.

W odwołaniu S. K. zarzucił, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy aktualnym stanem zdrowia a pobytem w więzieniu, albowiem został stwierdzony u niego przez lekarza orzecznika ZUS w dniu (...)zespół stresu pourazowego związanego z prześladowaniami politycznymi. Wskazał, że choroby jakich doznał w czasie pobytu w więzieniu w okresie od dnia (...)do dnia (...)tj. nadciśnienie tętnicze, rozedma płucna, które w następstwie rozwoju doprowadziły do całkowitej niezdolności do pracy.

Ponadto wnioskodawca wykazywał zaświadczeniem o stanie zdrowia z (...), że stwierdzona u niego rozedma płuc nie rokuje wyleczenia, podobnie jak nadciśnienie tętnicze, któremu towarzyszy przewlekła niewydolność krążenia.

Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że przysługuje mu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko i wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem 14.02.2013 r. sygn. II U 978/11 Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu oddalił odwołanie S. K..

Sąd ustalił, że wnioskodawca S. K. urodzony (...), z zawodu ślusarz, ostatnio był zatrudniony w Kopalni i Zakładzie Przetwórstwa (...)w T. na stanowisku ślusarza i aparatowego. Prawo do emerytury Ew 90 nabył na mocy decyzji ZUS z (...)

W dniu 16.07.1998 r. złożył wniosek o świadczenie rentowe. Do wniosku dołączył zaświadczenie Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydane dnia 04.05.1992 r. stwierdzające pobyt w więzieniu z przyczyn politycznych w okresie od maja (...), łącznie 3 lata i 9 miesięcy oraz zaświadczenie Prezesa Sądu Wojewódzkiego we W. z dnia (...)stwierdzające, że wnioskodawca został skazany wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego we Wrocławiu z dnia 13.01.1951 r. sygn. akt Sr 822/50 na karę łącznie 7 lat więzienia, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 4 lata, przepadek mienia – za przestępstwo z (...)2 KKWP i (...)z 13.06.1946 r., mające charakter polityczny, związane z walką o suwerenność i niepodległość. Na mocy postanowienia z dnia 14.01.1954r. został warunkowo zwolniony z odbycia reszty kary. Został zwolniony w dniu (...)z więzienia w J.. Zaświadczenie wydano dla celów emerytalno-rentowych i kombatanckich. Wnioskodawca został poddany badaniu przez lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 05.08.1998r. rozpoznał u niego zespół stresu pourazowego związanego z prześladowaniami politycznymi i uznał go za częściowo niezdolnego do pracy w związku z pobytem w miejscach odosobnienia trwale.

Decyzją z dnia (...) znak: (...) organ rentowy powołując się na przepisy ustawy z dnia 24.01.1991r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 1997r. Nr 142, poz. 950) przyznał S. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z pobytem w miejscach odosobnienia od dnia(...)na stałe.

Rozpoznając odwołanie w niniejszej sprawie Sąd przeprowadził dowód z opinii sądowno – lekarskiej biegłych z zakresu: T. B. – psychiatrii, T. M.-P. – kardiologii, R. G. – chirurgii, D. B. – pulmonologii w celu ustalenia czy odwołujący jest

niezdolny do pracy całkowicie lub częściowo – a jeśli tak to od kiedy – i czy ta niezdolność (w jakim stopniu) pozostaje w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych.

Biegli w opinii z dnia (...)rozpoznali u odwołującego się jako choroby podstawowe: miażdżycowe uszkodzenie mięśnia serca, niedomykalność aortalną łagodną, nadciśnienie tętnicze oraz jako choroby współistniejące: przerost gruczołu krokowego, stan po wyleczonej gruźlicy płuc, rozedmę płuc, zespół stresu pourazowego i uznali go za całkowicie niezdolnego do pracy z ogólnego stanu zdrowia oraz częściowo niezdolnego do pracy w związku z pobytem w więzieniu i prześladowaniami politycznymi od dnia (...). Daty powstania całkowitej niezdolności do pracy – według biegłych nie da się ustalić.

Zastrzeżenia do powyższej opinii złożył wnioskodawca, wskazując, że choroby rozpoznane u niego, w szczególności zespół stresu pourazowego, nadciśnienie tętnicze, rozedma płucna, które z upływem czasu rozwijały się i doprowadziły do całkowitej niezdolności do pracy pozostają w związku z pobytem w więzieniu i prześladowaniami politycznymi.

Biegli w opiniach uzupełniających podtrzymali swoje stanowiska.

Jednakże w związku z kolejnymi zarzutami pod adresem opinii biegłych Sąd Okręgowy zdecydował się na przeprowadzenie kolejnej opinii z udziałem biegłych z zakresu kardiologii, chirurgii, pulmonologii i psychiatrii.

Biegli pulmonolog i kardiolog w opinii z (...)rozpoznali u odwołującego się jako choroby podstawowe: miażdżycowe uszkodzenie mięśnia serca w stadium wydolności krążenia, nadciśnienie tętnicze leczone z dobrym efektem terapeutycznym, żylaki kończyn dolnych, łagodny przyrost prostaty oraz jako choroby współistniejące: stan po przebytej i wyleczonej gruźlicy płuc, rozedmę płuc i uznali go za trwale, całkowicie niezdolnego do pracy. Ponadto stwierdzili, że całkowita niezdolność do pracy powstała od daty wydania orzeczenia przez ZUS tj. z dnia(...) nie ma związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych.

Biegły chirurg w opinii sądowo lekarskiej z dnia (...) wskazał, że badaniem fizykalnym stwierdził obustronną, wolną odprowadzaną przepuklinę pachwinową, większą po stronie prawej oraz, że stan taki wymaga leczenia operacyjnego, planowego na które wnioskodawca nie wyraża zgody. Podniósł również, że stan taki nie powoduje niezdolności do pracy ani całkowicie, ani częściowo i nie ma związku z pobytem w miejscu odosobnienia. Następnie biegły chirurg wskazał, iż badaniem fizykalnym stwierdził żylaki prawej kończyny dolnej, układu powierzchownego. W badaniu czynnościowym układu żył głębokich wnioskodawcy jest wydolny, biegły nie stwierdził zmian troficznych skóry, ani owrzodzeń kończyn. Biegły podniósł, że na podstawie akt i przeprowadzonego badania nie stwierdził u odwołującego się schorzeń chirurgicznych, które mogłyby powstać w związku z pobytem w miejscu odosobnienia, a rozpoznane schorzenia nie powodują też niezdolności do pracy. Ponadto chirurg w pełni zgodził się z opinią chirurgiczną z dnia (...)

Biegła z zakresu psychiatrii w opinii sądowo lekarskiej z dnia (...)wskazała, że na podstawie akt sprawy, ambulatoryjnego badania sądowo psychiatrycznego stwierdziła u wnioskodawcy objawy zaburzeń stresowych pourazowych. Odwołujący się spędził 4 lata w więzieniu jako więzień polityczny i z tego względu ma silne poczucie krzywdy, koncentrację obniżoną, chwilami drażliwy. Biegła psychiatra stwierdziła, że w/w objawy nie powodują całkowitej niezdolności do pracy w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych. Całkowita niezdolność do pracy wnioskodawcy wynika z kryterium wieku, a cechy organicznego uszkodzenia OUN są charakterystyczne dla wieku.

Sąd uznał sporządzone w sprawie opinie biegłych sądowych za w pełni wiarygodny środek dowodowy wystarczający do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Opinie te wydane zostały po bezpośrednim badaniu wnioskodawcy przez lekarzy o specjalnościach odpowiednio dobranych do rodzaju jego schorzeń i po zapoznaniu się z jego dokumentacją medyczną. W sposób jasny i logiczny odpowiadając na zadane przez Sąd pytania i zawierają należyte uzasadnienie zajętego stanowiska. Powołani biegli jednomyślnie stwierdzili, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy z ogólnego stanu zdrowia oraz częściowo niezdolny do pracy w związku z pobytem w więzieniu i prześladowaniami politycznymi.

Ponieważ wnioskodawca nie wykazał, aby jego całkowita niezdolność do pracy miała związek z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych, dlatego jego odwołanie oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

W apelacji od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający istotny wpływ na jego treść, a sprowadzający się do błędnego przyjęcia, iż wnioskodawca S. K. jest całkowicie niezdolny do pracy, ale niezdolność ta nie pozostaje w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych, podczas gdy istnieje związek przyczynowy pomiędzy aktualnym stanem zdrowia wnioskodawcy S. K., a pobytem w więzieniu, albowiem został stwierdzony u niego przez lekarza orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5.08.1998 r. zespół stresu pourazowego związanego z prześladowaniami politycznymi. Ponadto choroby jakich doznał wnioskodawca S. K. w czasie pobytu w więzieniu w okresie od (...)tj. nadciśnienie tętnicze, rozedma płucna w następstwie rozwoju doprowadziły do całkowitej niezdolności do pracy. Wnioskodawca S. K. przedstawił również zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia z dnia (...), z którego jednoznacznie wynika, iż stwierdzono u wnioskodawcy rozedmę płuc, która jest przewlekłe postępująca, nie rokująca wyleczenia podobnie jak i nadciśnienie tętnicze, któremu towarzyszy przewlekła niewydolność krążenia. Pierwszymi objawami represji były problemy płucne, które rozpoczęły się już w trakcie pobytu w więzieniu w roku 1954, w momencie, kiedy wnioskodawca chorował na gruźlicę płuc i leczył się w szpitalu w Z. następnie proces leczenia był kontynuowany w Poradni Przychodni w K., a później w Poradni Przyzakładowej w T.. Organ rentowy także błędnie przyjął datę powstania całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawcy, albowiem data ta jest datą złożenia wniosku;

- naruszenie przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności :

- art. 233§1 kpc bowiem Sąd dokonał dowolnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności zalegającej w aktach dokumentacji dotyczącej wnioskodawcy S. K., a w szczególności decyzją orzecznika ZUS z dnia(...) zgodnie z którą lekarz stwierdził u wnioskodawcy „zespół stresu pourazowego związanego z prześladowaniami politycznymi. Zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia (...), z którego wynika, iż stwierdzono u wnioskodawcy S. K. rozedmę płuc, która jest przewlekłe postępująca, nie rokująca wyleczenia podobnie jak i nadciśnienie tętnicze, któremu towarzyszy przewlekła niewydolności krążenia, zaświadczenie (...) ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych wydane w dniu 04.05.1992 r. stwierdzające pobyt wnioskodawcy S. K. w więzieniu z przyczyn politycznych w okresie od (...), łącznie 3 lata i 9 miesięcy, zaświadczenie Prezesa Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu z dnia (...) stwierdzające, że wnioskodawca S. K. został skazany wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego we Wrocławiu z dnia 13.01.1951 r. sygn. akt Sr 822/50 na karę łącznie 7 lat więzienia, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 4 lata, przepadek mienia za przestępstwo z (...) KKWP i (...)dekr. z 13.06.1946 r. mające charakter polityczny, związane z walką o suwerenność i niepodległość. Na mocy postanowienia z dnia 14.01.1954 r. został warunkowo zwolniony z odbycia reszty kary, decyzję organu rentowego z dnia (...)znak: (...) powołującą się na przepisy ustawy z dnia 24.01.1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950) na podstawie której przyznano S. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z pobytem w miejscach odosobnienia od dnia(...) na stałe. Analiza w/w dokumentów dotyczących wnioskodawcy S. K. daje podstawy do ustalenia w jakiej dacie stał się całkowicie niezdolny do pracy oraz, że niezdolność ta powstała w związku z pobytem w więzieniu i prześladowaniami politycznymi;

- naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności art. 12 ustawy z dnia 24.01.1991r. o kombatantach oraz o niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tekę jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 400), zgodnie z którym to przepisem kombatantom będącym inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 i Nr 113, poz. 745, z 2011 r. Nr 112, poz. 654 oraz z 2012 r. poz. 118).

Wskazując na powyższe uchybienia apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości i ustalenie, że wnioskodawcy S. K. przysługuje prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych za I i II Instancję

względnie

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona i dlatego podlega oddaleniu. W ocenie tutejszego Sądu orzekającego, zaskarżony wyrok zawiera bowiem trafne i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, a w sprawie nie występują przesłanki zaskarżenia mogące wyrok ten wzruszyć, w szczególności te które ze względu na zapis zawarty w art. 378 kpc - Sąd II instancji ma na uwadze z urzędu.

Już na wstępie zauważyć należy, iż w sprawach o świadczenia rentowe zasadniczym dowodem jest dowód z opinii biegłego lekarza lub zespołu biegłych, mający na celu ustalenie stanu zdrowia osoby odwołującej się pod kątem zasadności przesłanki warunkującej nabycie prawa do renty, jaką jest niezdolność do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, dalej daty powstania tej niezdolności oraz jej charakteru. W niniejszej sprawie chodzi o uprawnienie z art. 12 ustawy z 24.01.1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tj. Dz. U. z 2012 r. , poz. 400). Zgodnie z tym przepisem kombatantom będącym inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy z 29.05.1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r., Nr 101, poz. 648 z późn. zm.). Za niezdolność do pracy pozostającą w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy o kombatantach, uważa się niezdolność będącą następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym pobytem.

Zgodnie z treścią przepisu art. 4 ustawy z 24.01.1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tj. Dz. U. z 2012 r. , poz. 400), przepisy ustawy stosuje się również do osób, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego. Represjami w rozumieniu ust. 1 pkt 4 art. 4 ustawy są również okresy przebywania w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania w latach 1944- 1956, na podstawie przepisów wydanych przez władze polskie, przez sądy powszechne, wojskowe i specjalne albo w latach 1944 – 1956 bez wyroku – za działalność polityczną bądź religijną, związaną z walką o suwerenność i niepodległość.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy Sąd I instancji badając zasadność odmownej decyzji, która opierała się na orzeczeniach lekarza orzecznika ZUS i Komisji Lekarskiej ZUS przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy: psychiatry, pulmonologa, kardiologa i chirurga, którzy stwierdzili jedynie częściową niezdolność do pracy wnioskodawcy w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych. Opinie pierwszego zespołu biegłych były jeszcze weryfikowane przez drugi zespół biegłych takich samych specjalności, w tym przez dwóch z listy Sądu Okręgowego w Kielcach. Biegli ci stwierdzili u wnioskodawcy całkowitą niezdolność do pracy, ale nie pozostającą w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych.

W tej sytuacji przyjdzie stwierdzić, wbrew zarzutom apelacji, że ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji nie jest oceną dowolną, ale mieszcząca się w granicach swobodnej oceny o jakiej stanowi art. 233 § 1 kpc mający swe pełne zastosowanie, także do oceny dowodu z opinii biegłych. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu - dzieląc konkluzję opinii biegłych miał na względzie te wszystkie wypracowane w orzecznictwie sądowym kryteria oceny tego dowodu, które przemawiają za przyjęciem jego miarodajności. Powołani w sprawie biegli dysponowali wiadomościami specjalistycznymi, niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy. Wydanie

opinii poprzedzone zostało analizą dokumentacji medycznej odwołującego, zebraniem wywiadu chorobowego oraz przeprowadzonym badaniem fizykalnym odwołującego. Opinie zawierają również fachowe, przekonujące uzasadnienie zajętego przez biegłych stanowiska.

Za uznaniem miarodajności omawianego dowodu przemawiał także fakt jednomyślności orzeczniczej w zakresie aktualnej oceny stanu zdrowia skarżącego.

Podzielić zatem należało dokonaną przez tamtejszy Sąd ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, że wnioskodawcy nie przysługuje prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z pobytem w więzieniu z przyczyn politycznych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji, a to stosownie do treści art. 385 kpc.